

5. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2279.

6. URL: <https://www.ftc.gov/business-guidance/blog/2021/04/aiming-truth-fairness-equity-your-companys-use-ai>.

7. В роботі використано матеріали Європейської парламентської дослідницької служби «Регулювання розпізнавання обличчя в ЄС» від вересня 2021 року.

Іванчук Наталія Віталіївна,

старший науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КЛАСИФІКАЦІЯ ОЗНАК ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Позитивні ознаки свідчать з великою ступеню вірогідності про відсутності зв'язку особистості з терористичною діяльністю. До них можна віднести: належність суб'єкта до роботи у правоохоронних органах; широку відомість людини у соціальному контурі; статус офіційного гостя, дипломата тощо.

Нааявність негативних ознак є індикатором потенційного зв'язку між пасажиром та терористичним актом, що планується. Вони диференціюються на підозрілі та критичні.

Підозрілі ознаки вказують на значну вірогідність існування факту злочинного наміру у пасажирів чи відвідувача чи його можливого використання кримінально-терористичними структурами для здійснення протиправних дій.

Привідами для підозри працівників правоохоронних органів чи служби безпеки повинні стати окремі ознаки у поведінці, зовнішньому вигляді пасажирів та його документах. Якщо пасажир з'являється наприкінці огляду, коли працівник втомлений (його увага втрачає певну стійкість, обсяг, концентрацію), чи проявляє особливу невідповідну адекватній ситуації нервозність, наголошує на необхідності прискорення процедур огляду – це маркер, що зазначений суб'єкт може потенційно бути небезпечним та потребує особливої уваги з боку осіб, які забезпечують безпеку авіаперельотів.

Перевіряючи документи, які посвідчують особу, перевізні документи науковці вважають, що акцентувати увагу необхідно на наступних фактах:

невідповідність даних у паспорті, білетах, візі (наприклад, різні імена);

відсутність орієнтування у датах, проставлених у паспорті (чи завчене їх хронологічне відтворення);

явна нелогічність маршруту перельоту;

придбання білету в одну сторону;
не розповсюджена у конкретній країні форма оплати білету (наприклад, оплата готівкою у західній країні), тощо.

Критичні ознаки вказують на високий ступінь вірогідності зв'язку пасажирів з терористичним актом, що планується. До них відносяться:

підроблений чи недійсний паспорт пасажирів;
невідповідність інформації в паспорті та (чи) білеті тим даним, які вказав пасажир;

те, що пасажир пред'являє документ, що посвідчує особу, виданий у регіоні (країні), де ведуться бойові дії чи присутня конфліктна (нестійка) політична ситуація, наприклад, «невизнані» країни;

поведінка та зовнішність, що підпадають під опис терориста-смертника;

придбання білету чи зміна у ньому інформації незаконним шляхом;

виявлення зброї та вибухових речовин у багажі чи речах, що знаходяться у пасажирів.

Позитивні ознаки вказують на високий ступінь відповідності нормі (типу), їх наявність є сприятливим фактором і є основою для класифікації пасажирів як такого, що не несе загрози для рейсу.

Негативні ознаки мають бути в центрі уваги служб безпеки та правоохоронних органів як найбільш інформативні показники зв'язку пасажирів з можливими протиправними діями. Виявлення у зовнішності, поведінці і документах пасажирів критичних ознак є однозначним приводом для особливо ретельної перевірки цієї особи.

Підозрілі ознаки не рекомендується розділяти на важливі та неважливі з точки зору безпеки. Може так статися, що за одним, здавалося б, не дуже значущим фактором в подальшому з'являється можливість виявлення протиправної дії, що готується. Наприклад, звернувши увагу на дивну деталь в одязі, можна виявити добре замаскований вибуховий пристрій, а виявлені під час спілкування ознаки брехні призведуть до виявлення небезпечних предметів у багажі та речах, що знаходяться у пасажирів.

Звісно, далеко не всі підозрілі ознаки є доказом злочинних намірів пасажирів чи відвідувача. Для встановлення істини необхідно отримати ясні, логічні роз'яснення з приводу фактів, що викликали підозру. Так, нелогічний маршрут мандрівки має бути обґрунтований реальною необхідністю саме такого авіа перельоту, нервова чи неадекватна поведінка має бути спровокована певними життєвими обставинами (критичні, екстремальні ситуації). Причини перевезення предметів чи продуктів харчування в регіони, які виробляють їх в достатній кількості, також мають бути вагомо аргументовані. Також, дуже важливий аналіз підозрілих ознак в документах. Якщо деталі в паспорті не відповідають самому пасажирові (наприклад, вік), то

логічним буде припустити, що він використовує чужий (фальшивий, підроблений) документ для якихось своїх, як правило, протиправних цілей. Підозрілий вигляд буде мати незнання пасажиром мови тієї країни, громадянином якої він є за паспортом. Відсутність під час вильоту за кордон у пасажира, окрім паспорту і білету, інших документів, які посвідчують його особу чи пов'язані з перебуванням за кордоном (страхові поліси, кредитні картки, водійські права, готельні ваучери та ін.), є приводом для більш ретельної перевірки його особи.

Під час підготовки АНВ можуть бути використані інші пасажирів – так звані «треті особи», тобто люди найчастіше стають суб'єктами протизаконних дій, не знаючи про це. Дана категорія осіб також буде мати характерні ознаки. Документи цих осіб, можливо, можуть бути пов'язані з регіонами, де ведуться військові дії чи характерна гостра політична нестабільність. Підозру у такому випадку мають викликати передані їм іншими особами (особливо, незнайомими чи малознайомими) подарунки, посилки, сувеніри та ін., які можуть виявитись вибуховими пристроями, чи перевезення речей, особливо електричних чи електронних приборів, які не відповідають пасажиру, його статусу, меті перельоту, віку, статі тощо.

Умовно пасажирів можна поділити на безпечних та небезпечних: безпечний пасажир (відвідувач) – особа, яка не являє загрози для рейсу з точки зору виявлення негативних ознак у зовнішності, поведінці і документах; потенційно небезпечний пасажир (відвідувач) – особа, у якої наявні підозрілі ознаки отримали негативне (загрозливе) підтвердження. Потенційно небезпечні пасажирів (відвідувачі) розділяються на обізнаних та необізнаних. Різниця між даними групами полягає у знанні пасажирів (відвідувачів) про загрозу, яку він може нести для даного рейсу.

Калугін Володимир Юрійович,
професор кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення Одеського
державного університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кримінальний аналіз є специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності, яка полягає в ідентифікації та якомога точнішому визначенні внутрішніх зв'язків між інформацією, щодо кримінального правопорушення, і іншими інформаційними даними, отриманими з різноманітних джерел, їх використанням у ході аналітичної підтримки планування та проведення оперативно-розшукової та слідчої діяльності.

У процесі кримінального аналізу забезпечують цілеспрямований пошук, виявлення, фіксацію, вилучення, упорядкування, аналіз й оцінку кримінальної інформації, її візуалізацію, передавання та реалізацію [1, с. 131].